

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

vošči prav od srca vsem cenjenim naročnikom, dopisnikom in drugim podpornikom, kakor tudi čitateljem „Dol. Novic“

Urednik.

P. n. naročnikom in čitateljem „Dol. Novic“.

S to številko sklepajo „Dol. Novice“ 23. leto svojega obstanka. Duh časa in gospodarske potrebe na Dolenjskem so jih rodile svoj čas. Najočitnejši dokaz, da so bile potrebne, je, da so se udomačile in priljubile povsod na Dolenjskem. Zlasti jih čitajo z zanimanjem, veseljem in s koristjo naši gospodarji. Vsaj so pa „Dol. Novice“ priobčevale zares le najboljše gospodarske spise, razpravljajoče naše dolensjske, kmetijske in obrtnijske razmere. Seveda so zraven tega donasale tudi vsakovrstnih novic od blizu in daleč, ter povesti, kratkočasnic, inseratnih naznanil itd. In to pot začrtale so si „Dol. Novice“ tudi za prihodnost. Priobčevali se bodo le najboljše spisi gospodarske vsebine, zlasti iz vinarstva in živinoreje, spisani od naših domačih strokovnjakov; poročale se bodo vse važnejše, politične in dnevne novice; vzdrževale se bodo vsake polemike in pisane bodo v krščanskem duhu. **Kratko:** „Dol. Novice“ bodo po svojej vsebini zanimale vsakogar, naj živi doma ali na tujem. In to dejstvo daje upravnistvu našega lista ob sklepu leta le najlepše upe na bodočnost. Ono je uverjeno, da se bode krog naročnikov „Dol. Novic“ tako povzdignil, da bodo zamogle izhajati pri svoji dosedanji letni naročnini 2 kroni vsaj trikrat na mesec. Prosimo toraj vse dosedanje svoje naročnike, da ostanejo zvesti „Dol. Novicam“ tudi v bodočem letu ter da bi jim hoteli privabiti še novih naročnikov.

Z ozirom na to prosi še upravnistvo, da bi se p. n. naročniki čimpreje odzvali našemu povabilu v 22. številki ter vporabljali jim vposlane položnice v svrhu poštnine proste vpošiljatve naročnine, da se prične redno razpošiljanje lista takoj z novim letom. — Žalibog, da so nekateri sprejeli položnice kot nekako užaljeno tirjatev. Ravno nasprotno. Položnice so jako pripravna in prijetna upeljava v porabo onim, kateri pošiljajo naročnino po pošti, da jim ni treba plačati poštnine.

Uredništvo in upravnistvo „Dol. Novic“.

GOSPODARSTVO.

Kako bomo izhajali s krmo?

To vprašanje je letos posebno važno za vse tiste naše kraje, kjer se je pridelalo vsled letošnje suše premalo krme. Kdor misli, da bo iztežka izhajal, mora kar se da varčno gospodariti s pridelano krmo. Poleg varčnosti je treba v takih letih tudi to uvaževati, da porabimo vse za krmo, kar je pripravnega in dobrega zato. Pomagati si je zlasti s slamo, ki je letos dobra in zdrava. Ker je slama premalo tečna, pomagati si je tudi z močnimi krmili, oljnimi tropinami, otrobi itd.

V takih letih je pa tudi treba, da napravimo že pred zimo potrební račun o tem, kako bomo izhajali s krmo. To je potrebno zaradi tega, da nas ne bo lovilo proti koncu zime, ko ni dobiti krme tudi za dragi denar ne. Vsak živinorejec in dober gospodar mora biti že pred zimo na čistem, ali bo izhajal s pridelano krmo ali ne. Ta račun ni težak, zato bi ga morali naši živinorejci redno napravljati, posebno po krajih, kjer se proti koncu zime redno dogajajo stiske zaradi pomanjkanja krme. — Če hočeš napraviti proračun za krmo, moraš najprej pregledati, koliko krme si spravil za zimo. Preceniti je množino sena, otave, detelje in slame. Prav dobro se da preceniti množina krme po prostoru, na katerem je spravljena in sicer na ta način, da se izmeri prostor, ki ga zavzema krma. Iz prostora se namreč prav lahko sklepa na težo spravljene krme. Tako n. pr. tehta 1 kubični meter sena pod streho okolu 75 kg; če je pa seno dobro stlačeno, tudi 90 do 100 kg. Dobro stlačena otava tehta 100 kg. 1 kubični meter slame tehta 65 kg, pa tudi več. Če si na ta način dognal množino krme, potem jo je razdeliti na celo zimo, tako da izveš, koliko jo lahko porabiš na dan. Zimsko krmljenje traja pri nas do srede maja. Če začnemo računati n. pr. s 1. novembrom in če ima trajati zimsko krmljenje do 15. maja, potem ima trajati 6½ mesecev ali 195 dni. Vzemimo za izgled, da smo precenili vso krmo in našli, da je je 150 metr. stotov. V tem slučaju jo lahko porabimo na dan po 76 kg (150 : 195.) S to množino lahko redimo do 15. maja po 5 glav odrastle govedi težke poprek po 500 kg. Na 100 kg žive teže se računa namreč po 3 kg do 3·3 kg suhe krme. Če je odrasla goved težka poprek po 500 kg, potem potrebuje na dan 15 kg do 16½ kg suhe krme. S 76 kg krme se potemtakem lahko redi petero glav živine. Mlado goved je v takem slučaju primerno preračunati na veliko živino ravno tako po njeni teži. Če imaš dva junčka težka n. pr. po 200 do 250 kg, potem štejeta skupaj za 1 veliko goved.

Če imaš več glav prerediti čez zimo kakor rečenih pet, potem moraš potrebno krmo o pravem času dokupiti ali pa odprodati nadštevilno goved. Seveda je vsaka prisilna odprodaja živine škodljiva za gospodarstvo in zato je veliko bolje, da se potrebna krma če le mogoče pravočasno dokupi.

—r—

Razložek pri gnoju.

Med gnojem in gnojem je velik razložek. Ravna se to pred vsem seveda po vrsti domače živine; pri eni in tisti živini pa najbolj po tem, kako jo krmimo in kako ji nastiljamo. Čim boljša je krma, tem boljši je tudi gnoj. Po naših krajih se pa vrednost gnoja ravna še po neki drugi stvari in sicer po tem, kako z gnojem ravnamo, ko nam leži na gnojišču. In na to razliko hočem danes opozoriti naše gospodarje. Kdor z gnojem pravilno ravna, kdor ga poravnava in tlači, dobi gnoj, ki je masten in špehast. Tak gnoj je največ vreden. Kjer gospodarji z gnojem pravilno ravnajo, dobivajo povsod tako dober gnoj. Povsod je masten in špehast, tako da ga je veselje na njive voziti. Tak gnoj za leže vse drugače v zemlji in vpliva veliko bolj na rodovitost zemlje in na obilnost pridelka. Ves drugačen pa je gnoj, če se zanj premalo brigamo. Kdor ravnodušno gleda, kako mu dež izpira gnoj, kako mu voda odplavlja najboljše gnojilne snovi po cestnih jarkih, se ne sme čuditi, če dobi slab gnoj. Če pogledaš voz takega gnoja, vidiš da je pust in prazen, ker je izpran. Prav slab gnoj dobe pa tudi tisti gospodarji, ki ga puste ležati v moči, kajti tudi na ta način se gnoj močno kvari. Ne le da se v moči neugodno razkrajja, ampak iz takega gnoja uhaja tudi mnogo dragocenega dušika v podobi nevidnih hlapov. Sedaj pa poglejmo po naših vaseh! Kolikokrat se ne vidi, da je celo gnojišče pravcata luža, po kateri se gnoj kisa. Kadar ga nakladaš na vozove, ki stoje s kolesi do pesti v luži in kjer ga moraš nazadnje z vilami po luži loviti, kar curi od gnoja, tudi potem še, ko ga voziš na njive. Kar je najboljšega, zgubiš na ta način po poti, na njive pa spravljaj izluženo in v moči preperelo steljo.

Prav slabo za gnoj je pa tudi to, če ga puščaš, da se suši, kar se pri naših razkopanih kupih in v poletnem času najbolj opazuje. Tak gnoj nam plesni, namesto da bi se ugodno razkrajjal. Plesniv gnoj je pa za gnojenje ravno tako malo vreden kakor plesnivo seno za krmljenje.

—r—

Na kaj gre posebno paziti pri rigolanju sveta za nov vinograd.

Letošnja dobra vinska letna in sedanje ugodno vreme, dala sta povod kaj obilnemu rigolanju po naših vinskih gorinah. Pri tej priliki si ne moremo kaj, da bi naše rigolajoče vinogradnike na dvoje ne opozorili. Prvo je to, da jim polagamo na srce pravo globokost dela. Opazuje se namreč prav lahko, da gledé globokosti rigolanja nekateri vinogradniki od leta do leta plitvejše rigolajo. Namesto, da bi rigolali en meter ali vsaj 80 cm globoko, rigola marsikdo in marsikje le do 60 cm globoko, da še plitvejši tudi. Osobito v trdem laporastem svetu se tako plitvo rigolanje še najrajše vrši. In ravno v takem bi se moralo najglobokejše rigolati, kajti pomisliti je, da trte v njemu v globočino

s koreninami ne morejo, ker je neprodoren. V takem svetu skrbeti se mora toraj ravno za to, da pride trtam kar le mogoče dosti rahlega sveta na uporabo. V njemu si namreč trte s pomočjo stranskih korenin kolikor mogoče hrane nabavijo, ker z glavnimi najspodnejšimi v globokost ne morejo. Trd laporast svet se res da težavno rigola, pa ne pomaga nič, rigolati ga treba vendar le globoko. In omeniti moramo, da se rigolanje takega sveta bistveno zljajša, ako se uporablja plitvo minanje. Ena sama mina in naj bode le do 30 cm globoka, v stanu je v laporu več sveta razriti, prevreči, kakor ga je v stanu najboljši delavec v polovici dneva prerigolati. V namen minanja v laporu pa ni nikakor potrebno, da luknje dva delavca vrtata. En sam delavec napravi lahko luknje, ako se v to svrhu vode poslužuje, ako namreč sproti v luknjo po nekoliko vode vlije. Samo ob sebi razumevno pa je, da se mora luknjo konečno, prej ko se jo nabaše, primerno osušiti. To stori se z gobo (špongo), ali pa ruto na mali količek pritrjeno, to je privezano. Samo o sebi razumljivo je pa tudi to, da se tako minanje, ako se rigolanje v akordu vrši, ne more po streljih plačevati, kakor se to po Dolenjskem v skalovitem svetu navadno godi. Tako minanje v laporu skratka nima v račun priti, ampak plača naj se le po metrih prerigolanega sveta. Prava pogodjena globokost rigolanja pa ne gre v že prekopenem svetu kontrolirati, ampak meri naj se jo vedno v še ne prerigolani brežini pred delavci.

To potrebno je pa zato, ker vsak prerigolani svet, osobito pa še laporasti, vsled rigolanja jako naraste, poznejši se pa tudi jako poleže ali posede, kakor se pravi. Vsled tega je prav mogoče, da je prerigolan svet tikoma po delu res meter visok, ko se pa poznejši posede, znaša njegova visokost znabiti komaj 80 cm.

Drugo, na kar nameravamo danes naše vinogradnike gledé rigolanja sveta v namen naprave novega vinograda opozoriti, je pa to-le: Kjer se zapazi med rigolanjem najmanjši studenček v svetu, naj se ga prav gotovo po primernem jarku iz vinograda odpelje, ne pa zasuje. Resnica je namreč, da ameriška trta, in osobito riparija, katero za podlago našim domačim trtam pri cepljenju jemljemo, prevelike vlažnosti v zemlji nikakor ne trpi. V malo letih pričnejo v takem svetu trte hirati, in v še manjših pričnejo potem tudi vsihati. Še celo v takem svetu, v kakoršnem se pri rigolanju nikak studenček ne prikaže, v kakoršnem pa vendar preslica in lapuh rada rasteta, kaže pri rigolanju za osušenje sveta skrbeti. Za to se pa skrbi, ako se med rigolanjem sproti na primernih mestih v male jarke drobnega kamenja nanese in to zasuje, da se poznejše po njem odvečna voda deževnica lahko odteka.

—l—

Otvoritev javne knjižnice novomeške Čitalnice.

Splošno stremljenje po izobrazbi, ki je eden najlepših kulturnih pojavov naše dōbe, je povzročilo v teku zadnjih let, da so nastala iz naših starih čitalnic iz dōbe narodnostnega preporoda večinoma kulturna društva, ognjišča, ob kojih se goji jedro narodne ideje, kolikor možno razvita kultura v najširšem pomenu besede. Ne samo zabava, ne samo hitro nastalo in še hitreje preminolo navdušenje, izvirajoče iz rodoljubnih besed, ki niso vselej in povsod vseskozi čistega izvora, ampak resno prosvetno delo, ki je tudi možu trudnih rok in izmučene

duše pozitivna zabava, duševni užitek, ki pospešuje razvoj njegovih duševnih moči in ga bolj in bolj izpopolnjuje v celi njegovi individualnosti, to je geslo, to bodi geslo naše prosvetne dōbe, koje morajo umevati tudi narodne korporacije zlasti po naših mestih in trgih. Novomeška Čitalnica, nje občni zbor in odbor letošnjega leta so skušali zadostiti tej struji našega socialnega življenja; na predlog odborov je občni zbor dovolil soglasno, da se dajo odboru, oziroma književnemu odseku sredstva na razpolago, s katerimi se ima spopolniti prejšnja samo članom pristopna knjižnica, da bo mogla ustrezati duhu novega časa; zajedno se je izrekel občni zbor soglasno v smislu, da bodi izdatno pomnožena in prenovljena čitalniška knjižnica odslej javna knjižnica, ki je za malenkosten novčič pristopna vsakemu po izobrazbi stremečemu Novomeščanu brez razlike stanu in izobrazbe. Tako je tudi naša dolenska metropola stopila v vrsto onih slovenskih mest, ki so bila vedno središča kulturnega napredka našega naroda. Do 500 knjig se nahaja do danes v naši javni knjižnici; med njimi so vsi biseri naše slovenske literature, proizvodi naših najboljših duševnih delavcev, naših genijev duha in misli, srca in čuvstva, od starejše pa do naj-novejše dōbe.

Kdor se hoče prištevati med izobražence, mora poznati domače slovstvo, duševne zaklade, ki so se rodili iz zemlje slovenske, iz slovenske duše! In odslej ima vsak Novomeščan priložnost, da spoznava slovensko slovstvo, njega najlepše zaklade; za par vinarjev si izposodi lahko knjigo, za katero se zanima. A tudi iz drugih slovanskih in svetovnih slovstev ima naša knjižnica vsaj najmenitnejša dela in si sčasoma nalavi še druga, da s tem nudi domačinom sredstva za splošno izobrazbo, za spoznavanje svetovnih slovanskih in neslovanskih pisateljev in njihovih del. — Otvoritev javne knjižnice v našem mestu pomeni brez prigovora velik korak naprej v kulturni zgodovini našega meščanstva in izobraženstva sploh. Prepričani smo, da bodo vsi Novomeščani brez razlike stanu skrbeli, da bo naša knjižnica res javna, da postane last, vsaj duševna last, vsega mestnega prebivalstva, ki mu je mar izobrazba pravega napredka in duševnega blagostanja, kateremu sledi naravnim potom tudi gmotni napredek, gmotno blagostanje. Večna resnica je: Narod brez kulture, brez duševnega napredka ne more živeti; nima obstanka, četudi životari. In vsak posameznik je del narodnega organizma, torej mora biti tudi vsak posameznik nositelj narodne kulture, mora izobraževati samega sebe, če hoče, da bo ves narc kulturen. Z radostjo pozdravljamo torej klic moža iz delavskega stanu, ki pravi v „Dol. Novicah“ svojim tovarišem: „Poprimimo se izobraževalnih sredstev!“ Eno najvažnejših izobraževalnih sredstev je dobra moderna knjižnica; zato tudi mi kličemo vsem Novomeščanom, obrtnikom, delavcem, dijakom, meščanom in uradnikom, mladim in starim, vsem, ki so dobre volje in ki želijo, da se povzdigne čast in ugled našega mesta, da se povzdigne in razširi kultura našega naroda: „Poprimite se svoje knjižnice, svojega najboljšega izobraževalnega sredstva!“ Knjige se izposojajo vsako sredo in soboto od 6. do 7. ure zvečer. Za izposojitev ene knjige se plačajo 4 vin.; čez 14 dni se knjiga vrne ali pa se termin podaljša. Člani čitalnice dobivajo knjige brezplačno, kakor doslej.

Književni odsek Novomeške Čitalnice.

Politični pregled.

Ker je vlada dosegla v razpravi o nujnosti nagodbenih predlog, ogromno večino glasov, je rešitev nagodbe zagotovljena. Za nujnost predloga je glasovalo okolu 400 poslancev, proti pa le okrog 40. — V proračunskem odseku pa se je razpravljalo o znižanju sladkornega davka z 1. sept. 1908. leta. Vlada predlaga, naj se davek prvič zniža za 6 K, v letu 1914 za tri in v letu 1917 zopet za 3 K. Vse stranke združile so se v odseku za predlog, naj se davek zniža za sedaj za osem kron in finančni minister dr. Korytovski se je sprijaznil s tem predlogom, akoravno mu bo gledati, kje pridobi po tem davčnem zni-

žanju odpadlih 28 milijonov kron. Sprejel se je slednjič predlog, da se s 1. sept. 1908 zniža enkrat za vselej sladkorni davek za osem kron pri metrskem stotu.

Z Dunaja poročajo, da se kranjski deželni zbor sploh več ne skliče, marveč da se isti razpusti. Nove volitve bodo koncem februarja.

Hrvaški sabor je razpuščen. Za sejo 12. t. m. so bile izvršene velike priprave. Vse vojaštvo Zagreba bilo je pripravljeno. V sabor prišla je deputacija kršč. socialcev pod vodstvom poslanca Starčevićeve stranke prava Zatluka ter izročila predsedniku sabora spomenico za splošno in enako volivno pravico. Na to je došla deputacija soc. demokratov pod vodstvom poslancev dr. Vlad. Franka, dr. Lorkoviča in Vinkoviča. Seja se se je pričela, a ko stopi ban Rakodczay v zbornico, zagromeli so mu nasproti bučni „Fej“- in „Abzug“-klici. Poslanci so kričali: „Abzug ban!“ „Proč z Mažari!“ Starčevićanci pa: „Doli z nagodbo!“ „Doli z Ogrsko!“ Vrišč je bil strahovit in predsednik ni mogel napraviti miru. Ko se nekoliko vpitje poleže, se je prebral kraljev reskript, ki naznanja imenovanje novega bana Rakodczaya. Zopetni vrišč z vpitjem. Med tem vstane mirno ban, potegne iz suknje listino in jo izroči predsedniku. Vsled hrupa, ki je sledil temu prizoru, je moral predsednik sejo prekiniti. Ko nastane mir, naznani predsednik, da je hrvaški sabor razpuščen. Poslanci so kričali, hrup je bil nepopisen, ban pa je zapustil mirno zborovalnico.

V Petrogradu na Ruskem stoje pred vojnim sodiščem generali Stössel, Fock, Reiss in Smirnov radi predaje Port-Arthurja Japoncem.

V Stockholmu je umrl dne 8. t. m. švedski kralj Oskar. Prestol zasede najstarejši njegov sin pod imenom Gustav V., kateri je tudi že isti dan prisegel na ustavo, na kar so mu člani kraljeve rodbine in ministri prisegli zvestobo.

Na Portugalskem je baje neizogibna revolucija, ker se kralj in ministrski predsednik ne zmenita za zahteve opozicijskih strank, vsled česar je položaj čedalje bolj napet.

LISTEK.

Sveti večer v tujini.

Še nikdar ni bilo Kovačevemu Petru tako tesno in hudo pri srcu kakor nocoj, ko se vendar raduje vsak kristjan rojstva Izveličarja. Da, lahko se je veseliti božičnih praznikov v krogu svojih dragih v prijazni domovini, toda Peter jih je zapustil in šel iskat bežečo srečo daleč čez morje — v Ameriko. V ozki podstrešni sobici se je vsedel na kovčeg, naslonil težko glavo ob dlan desnice, in misli, polne hrepenjenja po domovini, so mu vsplavale daleč tja v Sentjernejsko faro na prijaznem Dolenjskem. Tam je tudi zanj cvetela sreča, tam se je tudi on veselil Božiča, toda tu je sam, popolnoma sam . . .

Stari Kovač je bil srednje premožen posestnik. Po lastni varčnosti in vztrajnosti si je kupil sedanjo domačijo in živel na njej že celih trideset let. Marsikaka nesreča ga je v tem času obiskala, toda ni se dal potlačiti. Kakor zasije za deževnim dnem solnce vsakokrat lepše in prijaznejše, tako se je zdelo tudi njemu življenje po vsaki nezgodi večje vrednosti. Ko mu je na pomlad spravila smrtonosna pljučnica ženo v hladni grob, ni se mogel potolažiti. Brez nje je postal dom brezmejno pust in prazen; čeravno mu je znala Režika, zdrava in krepka hči dvajsetih let, napraviti po volji vsako stvar

Ne tako zadovoljen pa je mogel biti s svojim edinim sinom Petrom, ki je postal precej svojeglaven, ko je uvidel, da mu stari Kovač še ne misli prepustiti kmetije. Čemu bi se potil in trudil, je dejal večkrat, saj oče ne mara zame, pri njem velja le Rezika in le ona naj postane gospodinja na Kovačiji; jaz pa naj grem po svetu, sedaj ko sem star že petindvajset let. Začel je uvaževati svojo sestro in teško ga je oče pomiril, katera je sinova sprememba vznemirjala in žalostila. Neke nedelje popoldne pa ga obišče sosedov Tone, sin uboge vdove, ter mu slika čudovito lepo bodočnost, kakršne še si Peter nikdar niti v sanjah ni predstavljal. „Veš, Peter, čemu pa delaš za druge, ko ti vendar ni treba. Lepo vsoto prihranjenega denarja bi imel, ako bi hotel. Še ni bilo slišati, da bi kdo v Ameriki ubog postal, pač pa mnog srečen bogatin. V četrtek odrinem jaz v to obljubljeni deželo s par drugimi tovariši, pridruži se nam in ne bo ti nikdar žal.“ In še predno se je zavedel tega odločilnega koraka, je stal s tovariši na novomeškem kolodvoru; ne solze sestrine, ne prošnje očetove ga niso mogli zadržati doma. Sel je v temno negotovost in čim bolj se je oddaljeval od domovine, tem tesneje mu je postajalo. Videl je okoli sebe same vesele obraze, ki so zialo žalost skrbno prikrivati in postal še je sam navidezno vesel, da je zaukal, kakor nekoč na potu k vojakom. Veličastna je bila vožnja po nedoglednem morju, velikansko je bilo mesto, v katerem so izstopili; deset in še več nadstropnih hiš, kaj takega še ni videl, niti slišal pripovedovati. Toda, kaj pa sedaj? Pristopil je tuj človek k družbi slovenskih mladeničev, govoril z njihovim nemškim vod teljem in odpeljali so se daleč v neznane kraje ter se razdelili in poizgubili. Kovačev Peter je dobil službo v premogokopu globoko pod zemljo. Delal je pri brleči lučici po deset ur na dan med neznanimi sodrugji, ki so se zbrali iz vseh delov sveta, da pri borni plači bogatijo milijonarje. Čez dober mesec ga je stisnil tovariš po neprevidnosti z vozičkom, naloženim do vrha s premogom k steni, ga hudo poškodoval, da so ga nezavestnega spravili iz jame. Zdravenje v bolnišnici mu je pobralo z največjim trdom prihranjene novce in sedaj čaka še slaboten v tesni podstrešni sobici na novo službo. Trnjeva je bila njegova pot pri iskanju sreče in bogastva v tuji zemlji. Res je videl nakopičenih zakladov, kakor nikjer v domovini, toda niti drobčinice ni bil deležen, akoravno je delal kakor še nikdar na domačiji. In kaka bo njegova bodočnost? Proč od tod, proč od brezsrčnih ljudi, ki izrabljajo človeške moči do onemoglosti, potem pa vržejo onemoglega, bolnega delavca na cesto! Se enkrat hoče poskusiti svojo srečo, vsaj toliko bi si rad prihranil, da se popelje k svojim domačim. Bog ve, ali še živi skrbni oče; morda ga je spravila njegova trma v prerani grob — in draga sestra? Saj je tudi njo ljubil in hoče tudi v bodoče spet. Ako mu oče ne zapusti domačije, pa ga čaka še lepša sreča, še večje bogastvo tam kraj vasi pri Fabijanovih. Tončka, edina hčerka, se ne bo branila njegove roke, saj mu je bila vedno naklonjena in njeni stariši so ga vedno spoštovali kot poštenega, delavnega fanta . . .

V duhu je pregledal še enkrat dogodke zadnjega pol leta, ki se mu je zdelo cela večnost, stopili so mu pred oči prijazni spomini mladosti in tiha žalost mu je legla na srce, da je na glas zaihtel. Ah, kako krasen je sveti večer tam na Dolenjskem! Ubrani zvonovi odmevajo od snežnih goric ter vabijo slavnostno k sebi pobožna srca, kjer najdejo mir in tolažbo; po ozki gazi pa se vije dolga vrsta lučic proti cerkvi. Doma pa je gotovo sestra po stari navadi postavila v kot jaslice, na smrekine vejice obesila zastavice iz pisanega papirja in nad mizo plava golobček, ki ga je naredil on sam že pred leti. Gotovo se spominjata z očetom tudi njega, in ko izmolita za dušni mir preblage mamice, tedaj še pristavita en očenaš za njega, da se povrne skoraj k njima srečen in zdrav. Bog daj! Ko stopi na draga domača tla, jih noče zapustiti n kdaj več. Prava sreča je le na domači grudi doma; tam jo hoče iskati s pridnimi rokami. Njegovi žulji naj pomagajo do blagostanja njegovim dragim, ne pa prevzetnemu tujcu . . . Spet je čutil Peter v sebi dovolj moči, da prenese pogumno težko breme, ki si ga je po lastni trmi sam naložil. Vstal je potolažen in prepričan, da bo obhajal sveti večer v bodočem letu med svojimi dragimi ves drugačen, prerojen.

Domače vesti.

(Kanonično umeščen) je bil dne 2. t. m. č. g. Alojzij Volc, dosedaj kapelan v Šmariji, na župnijo Soteska.

(Premješčen) je č. g. kaplan Franč. Vrhovec iz Leskovca v Šmarije.

(Premembe pri uradništvu.) V Kostanjevico je prestavljen davčni asistent g. L. Jelšnik iz Radovljice.

(Šolske vesti.) Imenovana sta za pomožna učitelja na deški ljudski šoli v Novem mestu frančiškana gg. Pavel Potočnik in Hubert Marovt. — Za prov. učiteljico na Vinici je imenovana gpdč. Aleksandrina Kordiš, za suplentko v Dragatušu pa gpdč. Franja Milavec. — Za suplenta na šoli v Smuku je imenovan g. Roman Christallnigg, ker je šolski vodja g. Jos. Samide radi boleznj šel na dopust.

(Umrl) je v bolnici Usmilj. bratov v Kandiji dne 7. dec. t. l. gosp. Štefan Primožič, nadučitelj v Dobropoljah. Prepeljali so ga v Dobropolje, kjer je bil dne 10. dec. pokopan. Naj boše dobremu vzgojitelju šolske mladine zemljica lahka!

(Umrl) je dne 7. t. m. v Celovcu izza časa njegovega tukajšnjega službovanja obče znani predsednik okr. sodišča v pok., gospod Rudolf Ullepitsch pl. Krainfels. Sveti mu večna luč!

(Odložiti) namerava svoje mesto nadporočnika meščanske garde in ravnatelja gošbe tovarnar g. J. Košiček, in to baje radi večkratnih napadov v nekem listu. Meščanska garda zgubi v osebi g. Košička neumorno delavnega načelnika, kateri je žrtvoval mnogo in vsestransko v prosep društva, katero obstoji že na stotine let.

(Kot člani cenilne komisije) za osebno dohodnino izstopijo s tekočim letom: Veleč. g. duh. svetnik I. Podboj, župnik v Toplicah, g. S. pl. Sladovič, lekarnar in posestnik v Novem mestu. Namestniki: preč. mil. g. dr. S. Elbert, inf. proš v Novem mestu, in g. J. Zurec, posestnik in gostilničar v Kandiji.

(V bolnico Usmilj. bratov) v Kandiji pri Rudolfovem se je sprejelo meseca novembra 146 bolnikov, koncem oktobra jih je ostalo 96, torej skupaj 242. Od teh se jih je ozdravilo 87, zboljšalo 41, neozdravljenih odšlo 9. Umrla sta 2, in sicer 1 radi pljučne tuberkuloze in drugi radi naduhe. V oskrbovanju jih je ostalo 103. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 3072.

(Vojaško veteransko društvo) za Dolenjsko v Rudolfovem imelo je dne 24. nov. svoj redni letni občni zbor. Društvo ima 31 pravih in 41 podpornih članov. Dohodkov imelo je 372 K 31 h, stroškov pa 139 K 7 h. S svoto prejšnjih let v znesku 857 K 99 h znaša torej društveno premoženje 1090 K 60 h. Da društvo, akoravno je še majhno, tako vrlo napreduje, ima se zahvaliti v prvi vrsti gg. podpornikom, katerim izreka tem potom za njih požrtvovalnost najiskrenejšo zahvalo. Ob enem se pa obrača na vse gg. somišljenike in stare vojake s prošnjo, naj blagovolijo pristopiti društvu kot pravi ali vsaj podporni udje, da se uresniči pregovor: Iz malega zraste veliko! Zglasila sprejema poveljništvo društva.

(Nesreča.) Tukajšnji postrežček Josip Novak skladal je dne 7. t. m. v gostilni g. Pintar v Kandiji okolu 160 litrov velk sod vina, kateri mu je spodrsnil, ga podrl in se zvalil čez njega na tla. Novaka peljala je njegova soproga, katera mu je pomagala pri skladenju, na vozičku v bližnjo bolnišnico. Ponesrečenec dobil je notranje poškodbe in na glavi težke rane.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu novembru 1907 je 244 strank vložilo 104.721 K, 200 strank vzdignilo 60.733 K 19 h, torej več vložilo 43.987 K 81 h, 16 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 38.628 K, 324 menic se je eskomptovalo za 125.660 K. Stanje vlog 3.094.748 K 74 h. Denarni promet 555.039 K 35 h. Vseh strank bilo je 1210.

(Semenj v Črnomlji), kateri bi imel biti v torek 24. t. m. prenešen je na ponedeljek 23. t. m.

(Nezgod.) Gospa Jeschenagg, stanujoča v vili poleg okrajnega glavarstva šla je 7. t. m. po navadi spat ter se zaklenila v svojo sobo. Bodisi, da je gospej slabo prišlo, ali da je po nesreči padla, našli so jo drugi dan, ko je le ni bilo iz sobe in so isto s silo odprli, ležati na tleh. Prenesli so jo v posteljo ter takoj previdli s sv. zakramenti. Stari ali bolehnj

ljudje naj bi ne bili sami, kajti kako lahko se primeri vsled tega velka nesreča.

(Državno podporo) 640 kron za napravo vodovoda je dobila občina Orehovica.

(Naznanilo.) Za nastopajoče novo leto vabljen je občinstvo sploh, naj se uljudno odkupi po znanih rešitvenih kartah za novoletna in godovna voščila. To je splošna stara navada v mestih. Doneski se porabijo v prid tukajšnjih revežev. Vsem darovateljem se izjavi v imenu revežev iskrena zahvala. Cena vsaki karti je 1 K. Velikodušnost in milosrčnost p. n. dobrotnikov s tem ni omejena. Karte se dobivajo v mestnem uradu. Mestno županstvo Rudolfovo.

(Ekspozitura) c. kr. finančne straže iz Črnomlja se je ustanovila v Drenovicah.

(Vojaškega begunca) Josipa Seršeta, ki je pobegnil od 17. pešpolka v Celovcu, prijeli so v Bršljinu pri Novem mestu.

(Semenj v Kandiji) za govedo, konje in prašiče bo v četrtek 19. decembra. Kupci in prodajalci se uljudno vabijo.

(Pri volitvi) župana in odbora dne 10. decembra 1907 v občini Prečina bil je izvoljen županom gosp. Franc Vintar iz Hruševca št. 1; svetovalcem pa gg.: Ant. Turk iz Bršljina, Franc Šetina iz Prečne, Anton Osolnik iz Muhabera, Jože Murgelj iz Daljnega vrha, Anton Derčar iz Sela, Fr. Šmalc iz Zaloga in Mart. Krese iz Gor. Straže.

(Svetovna dolženjska železnica.) Bravce „Dol. Novic“ bode zanimalo, zvedeti o bodočem razvoju dolenjske železnice na sklepe, ki so že sklenjeni v trgovskem ter vojnem ministerstvu. Po poročilu preč. g. dr. Žitnika, državnega poslanca, povzamemo sledeče: Ako se podaljša dol. železnica preko Hrvatske v Dalmacijo, potem namerava trgovsko in vojno ministerstvo zvezati s posebno progjo „Alpsko železnico“, to je najnovejša progja, ki veže severne dežele s Trstom čez Bohinj. Od te progje bi se pri sv. Danielu (Štanjel) na Krasu odcepila nameravana progja ter peljala čez Postojno na Rakek, v bližini južne železniške progje na Cerknico čez Bloke na Lužarje, Dobropolje in se zvezala z dolenjsko progjo v smeri med Žalino in Zatičino. Ta progja bi se imela v treh letih izvršiti, seveda pod pogojem, ako se dolenjska podaljša do Dalmacije. Ta progja bi bila velevažnega pomena v slučaju vojne, v trgovskem in gospodarskem oziru. Hrvatska bi bila zvezana z najkrajšo črto z jadranskim morjem, enako tudi Dolenjska z Belokrajino. Naše edino primorsko pristanišče Trst bi se zdatno povzdignilo, ker precejšnji del, če bi se ta progja ne zgradila, bi odpadel na Reko. S to progjo postane Kranjska nekako glavno križišče svetovnih železnic, s tem se povzdigne industrija in druge gospodarske panoge. Upati smemo, da se bodo naši marljivi poslanci zavzeli za to progjo, da se čim preje vresniči označeni sklep merodajnih faktorjev. Nikakor se pa vojno in trgovsko ministerstvo ne more sprijazniti za zvezo Vrhnika-Postojna, je pa več upanja za zvezo Vrhnika-Idrija-Sv. Lucija postaja alpske železnice pri Tolminu. Navedeno bode vzbujalo več zanimanja za konečno rešitev do zagotovljene zgradbe dol. železnice, katera zadeva se ima rešiti v nekaj dneh, kar bomo morda zamogli v prihodnji številki že poročati.

(Poštne določbe.) Ozirom na množiči se vožno-poštni promet v božični dobi priporoča se občinstvu, da se pri odpošiljanju vožno-poštnih pošiljatev na sledeče ozira: 1.) Radi izvanredno pomnoženega tovarnega prometa v tej dobi je priporočati, da se poštnih pošiljatev, ako se hoče, da jih naslovljenec pravočasno udobi, ne oddaja šele prav zadnje dni pred božičem na pošto, marveč vže nekaj dni popred. — 2.) Pošiljatve, o katerih se želi, da bi bile onega dne odpravljene, katerega so bile na pošto prinesene, oddajati je v božični dobi najpozneje do 4. ure popoldne. Pozneje oddane pošiljatve se bodo odpravljale šele naslednjega dne. — 3.) Posebno pozornost je obračati na to, da so pošiljatve dobro zavite in zaprte, ter da je naslov na istih dobro pričvrščen. Za male pošiljatve z manjšo težo (do 3 kg), kojih vsebina ne trpi vsled pritiska in ne izpušča maščobe ali vlažnosti in koje niso namenjene daleč, zadostuje, da so v močan papir zavite in z vrvico trdno prevezane. Večje in težje pošiljatve, potem take, ki se pošiljajo v oddaljene kraje in slednjič one, v katerih se nahajajo predmeti, ki se lahko razbijejo, ali ki puščajo maščobo in vlažnost,

morajo biti ozirom na vsebino, obsežnost, težo in vrednost vsaj večkrat zavite v močan papir ali močno platno, oziroma morajo biti spravljene v košaricah, zabojčkih itd. Zaklopnice (škatlje) iz lepenke, osobito takozvani poštni kartoni so dovoljeni, če nimajo znakov poškodbe. Divjačina, ki ne krvavi več, sme se pošiljati v posameznih komadah nezavito, vendar je bolje, da se pošiljanje nezavutih pošiljatev po možnosti opusti, ker se naslovi takih pošiljatev lahko izgubé. Pošiljatve z vsebino, ki se lahko razbije, se ima označiti na zavoju razločno se znamenjem stekla. Pri pošiljatvah z lahko spridljivo vsebino naj se napiše na spremnici dostavek „se naglo pokvari“ ter naj se ta dostavek z modrim ali rudečim svinčnikom krepko podčrta. Zavitek mora biti tako trdno zaprt, da se brez poškodovanja zapore ne more do vsebine. Pošiljatev brez naznačene vrednosti ali v vrednosti pod 400 kron v obče ni treba zapečatiti, če so zapori s pomočjo lepila, pečatnih znamk itd., pri potnih torbah, kovččkih in zabojih s pomočjo zaprtih ključavnic, pri sodih z dobrimi obroči, ali pa po nerazdeljivosti zadostno osigurjene. Pošiljatve v vrednosti nad 400 kron pa, kakor tudi vse pošiljatve se zlatom, srebrom, gotovino, vrednostnimi papirji, dragocenostni ali pristnimi čipkami morajo biti na konceh zavoja tolikokrat in tako zapečateni, da se zaboja brez poškodovanja pečatov ne more odpreti. Ako je zavitek s čem povezan, tedaj mora biti poveza tako pritrjena, da se se ne more odstraniti, ne da bi se pečatov pokvarilo. Z razločnim odtiskom pečata, s katerim je pošiljatev zaprta, se ima prevideti tudi k pošiljatvi spadajoča spremnica. Vsako vožno-pošiljatev je brez ozira na pridejano poštno spremnico opremiti z naslovom, to je z imenom in priimkom naslovljenčevim in z imenom kraja, kamor je pošiljatev namenjena, oziroma je označiti okraj, ulico in hišno številko. Če le mogoče naj se napiše naslov na zavoj sam; kjer to ni mogoče se napiše naslov pri pošiljatvah, katerih ni mogoče zapečatiti, lahko na listič papirja, katerega je pa treba celoma prilepiti na pošiljatev; ako je samo s pečatnim voskom pričvrščen, ne zadostuje. Pri pošiljatvah, na ktere se ne more pisati in tudi ne papirja prilepiti (n. pr. nezavita divjačina) napiše naj se naslov na kos lepenke, usnja, lesa ali kake druge trde tvarine ter naj se priveže istega z močnim sukancem ali vrvico na pošiljatev. Ker se velikokrat dogaja, da odpadajo naslovi od pošiljatev vsled mnogokratnega prekladanja pri izvanredno pomnoženem vožnem prometu, in ker se morajo take pošiljatve brez naslova na posameznih postajah komisijski odpirati, priporoča se pošiljatelj samim še jeden naslov privedati. Pri nezavutih pošiljatvah n. pr. divjačini, kaže pritrčiti na primernem mestu n. pr. na sprednjih nogah še drugi naslov. Na pošiljatvah, ktere morajo biti zapečateni, pripečatiti je tudi vrvico, s katerimi so iste zvezane. Posebno previdno morajo biti zaprte one pošiljatve, ktere so namenjene čez morje (n. pr. v Dalmacijo, Hercegovino itd.) ker se s takimi pošiljatvami ne more tako skrbno postopati, kakor z onimi, ki se prevažajo po suhem. — 4.) Na pošiljatve, katerih vsebina je podvržena vžitninskemu davku se opozarja še posebno. Pri takih pošiljatvah, ki so namenjene v mesta, kjer je vžitninski davek upeljan n. pr. v Ljubljano, Gradec, na Dunaj, v Prago itd., priporoča se v svrhu hitrejšega razdačenja, da se na naslovu zavitka, kakor tudi na spremnici označuje vsebina in pa tudi količina (kilo, liter, komad) ki služi za podlago pri določevanju vžitnine. Opozarja se dalje, da v božični dobi poštni uslužbenci ne utegnejo vstrezati sem in tja izraženi želji strank, da se jim pošiljatve zavijo, ter da se mora vsaka na pošto prinesena, ne po predpisih zavita pošiljatev brezpogojno zavrniti. V nedeljo 22. t. m. posluje pisemski in vožnji oddelek kakor druge delavne dneve.

(Iz Ajdovce.) Tukajšnji gospodar F. K. vrnil se je pred dvema mesecema z ženo in otrokom iz Amerike, kjer je bival vže nad 15 let. Zadnje dni izginila pa je žena z otrokom brez sledu. Najbrže ji ugaja ameriški zrak in svoboda bolje kot domači, kajti sumi se, da je odkurila zopet tje, odkoder je prišla.

(V šume) na Hrvaško in Slavonsko podalo se je iz novomeškega in kočevskega okraja lepo število delavcev. Ker se pridnost in spretnost Kranjcev v tujini sploh čista, sprejema se jih rado v delo, katero se jim tudi dobro plača.

(Ne kadi v postelji.) 78 let stari Janez Lukan iz Koprivnika pri Kočevju, ki se ga je v gostilni nekoliko na-

vlekel, zapalil si je, prišedši domov, pipo in legel na posteljo ter z gorečim vivčkom zadremal. Žareč pepel padel mu je pri tem na tla, katera so se vnela in je ogenj izžgal kvadratni meter tal. Dim pa je zadušil starčka, katerega so drugo jutro mrtvega našli na postelji.

(Slaboumno Marijo Butala) iz Gradaca pri Črnomlji, katero so pogrešali že od začetka novembra, so pri Ljubljani prijeli ter oddali v deželno bolnišnico.

(Žrtev alkohola.) V Stranjah pri Vel. Gabru pokopali so 9. t. m. občinsko ubogo Marjeto Praznik, katera se je popolnoma udala zavživanju vpijančljive pijače. 6 t. m. privoščila si je te vrste pijače v večji meri. Našli so jo drugo jutro pod kapom nekega hleva ležati na zobeh, mrtvo.

(Svarilo.) Ker so razmere v Kaplandiji kakor tudi v angleški koloniji Natal v južni Afriki postale za izseljence skrajno neugodne, se resno svari vse one, ki bi se v omenjene dežele nameravali izseliti, zlasti pa še one, ki niso zmožni tamošnjega jezika. Da je temu res tako, kaže dejstvo, da se vračajo izseljenci trumoma v domovino, kateri potrjujejo vest o tamošnjih slabih razmerah.

(Ne v južno Ameriko!) Čedalje bolj opazuje se kaj močna agitacija, osobito v južnih avstrijskih deželah, za izseljevanje v Louisiano, jedno južnih ameriških držav. Izseljence se skuša zvabiti posebno v mesto Bogalusa, s pretvezo, da se dobi ondi delo za več tisoč delavcev pod prav ugodnimi pogoji. Tej agitaciji nasproti navesti moramo, da časopisi iz Orleansa in Galvestona prinašajo vedno več dopisov iz omenjene države, iz katerih je razvidno, da se novodošlim izseljencem godi prav slabo in je zlasti v Louisiani in Missisipi njih položaj povsem podoben prejšnji sužnosti zamorcev. Kdor ni zadovoljen z delom ali mezdo, od katere živeti ne more, temu se, če treba, od delodajalcev s policijsko silo zabrani iskati drugje dela. Razkrile so se baje v tem oziru take razmere, da bo gotovo morala posredovati ameriška zvezna vlada. Bogalusa leži v z gozdi zaraščanem, močvirnatem, jako vročem in zelo nezdravem kraju, in so se prvi avstrijski izseljenci po kratkem bivanju v tej državi radi navedenih žalostnih razmer vrnili. Bratovska dolžnost nas torej veže, vsem onim, ki bi se nameravali v to deželo izseliti, priporočati previdnost!

(Slovstvo.) Društvo „Pravnik“ v Ljubljani daje na svitlo „Poljudno pravno knjižnico“. Izšel je že prvi zvezek, v katerem je zakon (postava) o dovoljevanju poti za silo. V razlagi te knjižice pravi urednik: Služnost (pravica) poti je dajala in daje v gospodarstvu največ prilike sovraštvu in kregu med sosedi ter pravdam zaradi motenja v posesti in zaradi lastnine. Temu je dosti kriva razvada in nekaka strast, da se zemlja v najmanjših kosih kupuje in zamenjava, ne da bi novi lastnik ob pogodbi pomislil in določil, kako mu bo hoditi na pridobljeni svet. Mnogokrat hoče tudi samoglavost zid predreti, ker velja po nekod prepričanje, da mora mejaš prepustiti pot brez odškodnine tistemu, ki sicer ne more do svoje zemlje, pa da k temu ni treba dati nobene dobre besede. Take ljudi so pač še-le veliki stroški dolgih pravnih prepričani, da so bili njih nazoni o pravicah do poti pomotni, ker po prejšnjih zakonih (postavah) ni nihče, kedor ni imel starih pravic, mogel svojega soseda prisiliti da bi mu dal pravico poti po svojem služnosti prostem polju. V tem oziru je danes, odkar je izšel zakon od 7. julija 1896, l., ki je prava dobrot našemu kmetstvu, pač bolje, vendar si tudi poslej nihče ne sme jemati pota sam, ako neče trpeti neljubih nasledkov. — Potem se razlaga kedaj se sme zahtevati kakemu zemljišču potrebno pot in kako. Pridejan je tudi vzorec prošnje do sodišča, katero lahko posname ob takih prilikah vsak, da le zna pisati. Knjižica je pisana razločno in umljivo in velja 40 h, s pošto, ako se pošlje denar naprej, 50 h. Dobiva se tudi v bukvarni J. Krajec nasl. in v prodajalni g. U. Horvat v Rudolfovem. To knjižico in druge enake, ki so razvidne na njenem ovitku, je uredil dr. E. Volčič v Novem mestu.

(Današnji list) obsega deset strani.

Gospodarske stvari.

— (Oddaja umetnih gnojil.) Že dober mesec so gnojila na kolodvoru pripravljena za oddajo, pa še do danes jih niso razvzeli nekateri naročniki. Pred poldrugim mesecem

so že zaarali gnojila, po nje pa le nočejo priti. Vse to močno otežuje skupno naročanje gnojil in kaže vso našo malobrižnost in nezavednost. Za vsakega posebej ni mogoče hoditi po gnojila na kolodvor! To stane čas! Čas je pa drag. V drugo stane pa tudi prostor, kjer gnojila ležijo. Ko bi se naši gospodarji svojih dolžnosti malo bolj zavedali, bi bilo marsikaj drugače. Tudi „Dol. Novic“ bi se ne bali, ampak bi jih radi naročali in pridno prebirali, saj se prav po „D. L. Novicah“ izve vse, kar se tiče naših gospodarjev.

— (Naročila na modro galico.) Kmetijska podružnica novomeška se je obrnila na vsa županstva novomeškega okraja zaradi skupne oddaje modre galice. Čas za predložitev dotičnih izkazov je že davno potekel, a oglasile so se le nekatere občine. Posamezni gospodarji prihajajo sedaj povpraševati, ali se še lahko naročuje ali ne. Treba bo torej še enkrat podrezati! Tudi v tem slučaju se vidi precejšen del naše ravnodušnosti! Kmetijska podružnica se bo zaradi tega še enkrat obrnila na županstva, da se okliče običajnim potom skupna naročitev modre galice in žvepla.

— (Dolenjskega vina) je še dosti na prodaj. Zato pa vabimo naše odjemalce, da ga pridejo kupovat. Vino je izvrstno, cena pa zmerna.

— (Rigolanje novih vinogradov.) Letošnja zima je prav ugodna za rigolanje vinogradov. Tu in tam se zaradi tega pridno koplje in pripravlja svet za nove nasade. Storilo bi se pa še več, ko bi ne manjkalo delavnih moči. Še slabše bo pa spomladi, ko se prične delo pri novi železnici, ker bo vse tja tiščalo.

(Trtne cepiče) bodo rabile v večji meri zopet naše dolenjske trtnice. Zato pa opozarjamo vse tiste naše vinogradnike, ki imajo čiste nasade priznane dobrih vrst, da napravljajo cepiče in jih ponudijo v nakup trtnicam ozir. tistim kmetijskim podružnicam, ki se pečajo s cepljenjem trt. Saj je škoda, če se rezina zlahkih trt, ki bi se lahko prodala za cepiče, proč meče. Kdor hoče napravljati in prodajati cepiče, mora seveda rezino za cepiče skrbno odbrati in ločiti. Za cepiče so najboljša sredi rodovitnih pognankov ležeča očesa.

(Kako se varuješ pred bledico na trtah.) Kot najboljšo sredstvo proti bledici se priporoča jesenska rezatev in mažnja odrezanih koncev (reznih ploskev) s 20 od 30 odstotno razstopino zelene galice. To sredstvo se najbolj hvali in se imenuje „Rasigvirjevo sredstvo“.

— (Napravljajmo kompost!) Kompost ali mešani gnoj je najcenejši gnoj, ki ga dobimo v gospodarstvu, pri tem pa najboljši gnoj za vinograde in travnike. Nobeno gospodarstvo bi ne smelo biti brez komposta, pri nas je pa ravno narobe. Pojdi od ene vasi do druge, skoro nikjer ne dobiš komposta, dasi smo ga povsod potrebni in bi ga lahko brez vseh stroškov napravljali. Začnimo že enkrat tudi pri nas znašati na kup cestno blato, blato iz jarkov, plevel, smeti, straniščni gnoj itd. in imeli bomo lahko vsako leto kup izvrstnega gnoja.

— (Za povzdigo živinoreje) je treba pred vsem dosti dobre in tečne krme. Da jo pa pridelaš, moraš travnike dobro gnojiti in pridelovati potrebno krmo tudi na njivah. Na njivah se posebno priporoča skupna setev detelje in trav, ker dajejo take mešanice veliko lepše košnje.

Razne stvari.

* (Nečloveški oče.) Ladislav Frigsa, posestnik v Budimpešti, je zaprl svojega sina, ki je bil ves sključen, v svinjski hlev in ga pustil tam brez vse hrane. Zverinski oče je imel namen sina, ki mu je bil na poti, izstradati. Po nekem pismu brez podpisa je izvedela o tem policija in takoj poslala na lice mesta komisijo, katera se je prepričala, da je resnica, kar je stalo v pismu. Ubogega fanta so našli čisto nagega v svinjskem hlevu, njegovo telo je bilo popolnoma shujšano in z ranami ter živalicami pokrito. Očeta so zaprli.

(Raznotero.) V nedeljo 1. t. m. pogorelo je v Gor. vasi pri Logatcu 16 poslopij popolnoma. Vzrok požaru otroci in cigarete. — Dne 2. dec. je bila Marija Rozman, samska tovarniška delavka v Slapu pri Tržiču, katera je dne 9. nov. ko je obiskala svojega nezakonskega sinčka v Vižmarjih, istega

zastрупila, obsojena pred ljubljanskim porotnim sodiščem na smrt na vešalah. — Povodom 60 letnega cesarjevega vladanja se izdajo nove jubilejne pisemske znamke. — Pod vlak se je vrgla v Zagrebu 35 let stara Neža Jurak z Bizeljskega ter bila smrtnonevarno poškodovana. — V Frattaminore je neki kmet potem, ko je umoril svojo ženo, z nekim prekajevalcem mesa iz njenega trupla napravil klobase, katere je posledni na trgu prodal. Oba sta zaprta. — Rusko-Japonska vojska je veljala Rusijo 6072 milijonov kron. — Neki mož izmed Čičev, kateri kuhajo oglje v senožeškem gozdu „Loza“, našel je železen zaboj, v kojem je bila monštranca, kelih, krona matere Božje in svečniki. Vsi ti predmeti ukradeni so bili pred tremi leti v Razdrški cerkvi. Skoraj gotovo so ta rop tatje v gozdu skrili, da bi bi ga pozneje prišli iskati, pa zgrešili kraj. — V Calumetu v Ameriki je nagloma umrl Ignacij Abina, doma iz Mokronoga. — V okolici Casablance je proglašena sveta vojska proti Evropejcem. — Vsled denarne krize v Ameriki je tekem treh tednov bankerotiralo okoli 600 bank; nad 80.000 delavcev je po vsej Ameriki brez dela. Nad 200.000 Italijanov se je vže vrnilo v domovino, tudi ogromno število Slovencev je vže zapustilo Ameriko. — V premogovniku pri Fayette je blo podsutih okrog 40 delavcev. Vneli so se plini in odtrgale velike množine premoga. — V bolnišnici sv. Jožefa v Ameriki je umrl G. Kapele, doma iz Dolenc pri Adlešičih. — V Fairmontu v zapadni Virginiji je bilo vsled eksplozije zasutih več sto rudarjev. Mrtvih je nad 580 mož. — Vsled žalosti nad možovo smrtjo se je hotela zastrupiti Marija Bubujer v Zagrebu. — Janez Kranjc, 15 letni kočarjev sin, ki je 6. oktobra svojega očeta s sekiro ubil, ker je mater davil in pretepal, obsojen je bil od mariborskega sodišča na triletno težko ječo. — 19 let starega pripjenjača pri trboveljski premogokopni družbi Franca Zajca, doma iz Celja, povozil je motor ter mu odtrgal levo nogo.

* (Najvišja hiša na svetu) je sedaj poslopje družbe Singer v New Yorku. Vsa množica potnikov, ki se sedaj vrača s potovanja v Evropo domov, zapazi pri uvozu v pristanišče, da se je slka mesta nekoliko spremenila. Iz „Downtowna“, morja nebotičnikov, se popenja visoko nad vsako drugo stavbo v mestu nova gradnja. To je poslopje družbe Singer Co. deln. družba šivalnih strojev, ki ima podružnice povsod, in ki jih poznamo po znanem kazalu v obliki „S“. Stoji na sprednjem Broadwayu in je dospelo že do 41. nadstropja. S tem pa poslopje še ni dovršeno, postavil se bo nanje še šestnadstropni stolp, s čimer naraste visočina tega velikana na 612 čevljev, to je 200 čevljev več, nego ima vsakteri dosedanjih nebotičnikov. Poslopje dela vtisk orjaškega stolpa. Po načrtih, izdelanih natančno do najmanjše posameznosti, bo tehtalo poslopje 86.000 ton (po 2200 funtov). Vse poslopje sloni na 89 jeklenih stebrih, ki so 90 čevljev pod zemljo vzdani v trdnih skalah. Zanimivo je videti, kako posluje višji graditelj. Še na misel mu ne hodi, da bi plezal po različnih nadstropjih in tamkaj nadziral ali dajal navodila. Ne, lepo udobno sedi v prijetno opravljeni pisarni z zvokotrdimi stenami v tretjem nadstropju, in ima poleg sebe telefon, ki je napeljan po vseh nadstropjih, in tako lahko v malo sekundah govori z vsakim svojih podložnih kov. Kakor poslopje raste, tako se razširja tudi telefon. Nekaj novosti bo pa imelo to poslopje, ki jih pogrešamo celo v najmodernejših nebotičnikih. Posamezne lifte bo vodila centralna pisarha s signali z električnimi lučmi. Posebna električna priprava, neke vrste stenska tabla, kaže vedno natančno stališče vsakega dvigala. Poslopju bo treba toliko luči kakor kakemu majhnemu mestu, namreč 15000, ki bo vsem dovajala moč naprava blizu temelja. V vsaki sobi poslopja je pipa za pitno vodo. Novost je tudi po sistemu „vacuum“ napravljeno snazišče. Vsaka poslovavnica ima po eno „sesalno ščet“, ki hipoma klobuk ali suknjo oprsti vsega prahu. Na stolp postavijo ogromen odsevník, čigar luč se bo videla lahko 100 do 130 km daleč. Snujejo se tudi še druge „visokoleteče“ ideje, neki tukajšnji graditeljski ženij ima že docela zgotovljene načrte za 150 nadstropno poslopje, manjka mu še samo glavnice. Singerjevo poslopje stane 1.500.000 dolarjev. Ko so zgradili poslopje za „Word“ z 18 nadstropji, se je vse čudilo, sedaj je pa že tako zaostalo, da je lastnika skero sram.

* (Vinska letina v južni Istri.) Tudi letos je bilo v Istri, kjer toča vinograde ni poškodovala, dosti lepega in

sladkega grozdja. Ker se je začela trgateg od sv. Evfemije 17. sep. in končala pri jako lepem vremenu okoli 10. okt. je vino letos posebno močno, fino in prime no po nizki ceni. — Vsled jako slabe letine na Nižj. Avstrijskem in Morayskem se je uže veliko posebno belega vina na vse kraje razposlalo. Olja iz oljka pa je letos jako malo in je olje drago.

Smešnice.

(Pek sam pri sebi): „Na vsak način morem sedaj ceno žemljam povišati. — Kajti manjših že ne morem več delati.“

(Prevara.) Stric: „No Pavel, ali si bil pri zobozdravniku?“ — P.: „Da.“ — Stric: „Si kričal?“ — P.: „Ne stric.“ — Stric: „To je lepo, zato dobiš 20 vinarjev. Ali te je zelo bolelo?“ — P.: „Čisto nič.“ — Stric: „Kako to?“ — P.: „Zobozdravnika ni bilo doma.“

(Žrtev poklica) A.: „Kdaj je poginila tvoja mala rega?“ — B.: „Prejšnji teden. Ko se je vreme tako hitro spremenilo, je padla po lestvi ter si zlomila vrat.“

(Pri brivcu.) Brivec: „Kje ste se pust li zadnjič briti?“ — B.: „Po obrazu.“

(Tudi prav.) Gospodar: „To vam povem, predno mi ne plačate najemnine, vas ne pustim iz stanovanja.“ — Najemnik: „Hvala Bogu, sedaj sem saj za celo življenje preskrbljen s stanovanjem.“

(Kdo je pametnejši.) A.: „Vi ne verjamete, da se dobi pse, ki so pametnejši, kot njihovi gospodarji.“ — B.: „Vem to, kajti sam imam tacega psa.“

(Prebrisan.) Učitelj vpraša (v šoli): „Kako se kozlovo meso najdlje sveže ohrani?“ — Učenec odgovori: „Če se pusti kozla pri življenju.“

(Sam nima dela.) Ko se je sprehajal neki knez ob morju, prišlo je več mož ter mu padlo pred noge s prošnjo, da bi jim preskrbel kako delo. „Obžalujem,“ je rekel knez ginjen, „v tej zadevi vam ne morem pomagati, kajti sam nimam nič dela.“

(Narediti — pomagati.) Učitelj: „Kdo ti je pomagal narediti nalogo France?“ — France: „Nihče!“ — Uč.: „Govori resnico, ti ni li pomagal tvoj stareji brat?“ — Fr.: „Ne!“ — Uč.: Torej si sam naredil nalogo?“ — Fr.: „Ne, on jo je naredil sam.“

(V krčmi.) Zdravnik: „Tu vam predstavim najstarejšega moža v našem mestu, star je 80 let in po poklicu je dimnikar. — Novo došli gospod: „Ni čudo, prekajeno meso se vedno najdlje ohrani.“

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

G. Franjo Tomc iz Ljubljane 10 K; po g. dr. Slancu sodna poravnava 20 K; za mesec december so dali: g. Mejak, davčni asistent 1 K; g. Sedlak, c. kr. davčni oficijal 1 K; g. Aumann, c. kr. davčni oskrbnik 1 K; vlč. g. Šalehar, župnik v p. 10 K; dobrotniki iz mesta in Kandije 85 K 50 h.

Dr. Jos. Marinko.

ZAHVALA.

Za mnoge izraze sočutja ob smrti in bolezni našega iskreno ljubljenelega soproga, ozir. očeta

Janeza Knafelc-a,

posestnika na Vel. Škrjančah,

kateri je dne 3. dec. 1907, previden s sv. zakramenti za umirajočce, po dolgem bolehanju, mirno v Gospodu zaspal, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Osobito se še iskreno zahvaljujemo vsem spremljevalcem, našega skrbnega očeta, k zadnjemu počitku dne 5. dec.

Škrjanče, 12. dec. 1907.

Jožef, Franc, Mihael in
Anton Knafelc,
otroci.

Frančiška Knafelc,
soproga.

Loterijske številke.

GRADEC, 30. novembra	66	61	83	65	76
TRST, 7. decembra	61	43	76	79	51

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner?«

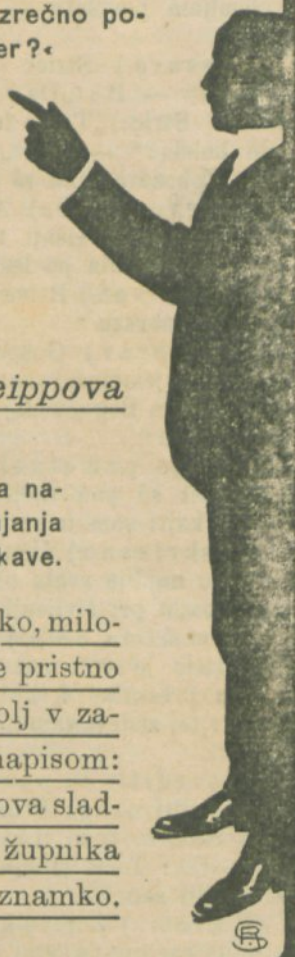
Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vseh vrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvodjanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Nova zidana hiša

je na prodaj na Drski, 10 minut oddaljena od Novega mesta z vsem gospodarskim poslopjem, s tremi sobami in s tremi njivami, z gozdom in vrtom in z vodo pod streho. Cena po dogovoru. Več se izve pri JERNEJ SITAR, na Drski št. 33. (282-0-1)

**Najlepša in prav mična darila za
.: božič in novo leto se dobé .:
v prodajalni J. Krajec nasl. v Novem mestu.**

Išče se hiša,

katera obstoji iz treh ali štirih sob, kuhinje in kleti, pripravna za gostilniško obrt.

Več se izve pri upravnistvu tega lista. (283-0-1)

Blagovolite

podpirati z naročbo domačo obrt!

Podpisani se slav. občinstvu, prečast. duhovščini in slav. šolskim vodstvom najvljudneje priporočajo za prijazna naročila za stavbene in pohištvene mizarske izdelke, šolske klopi in table najpopolnejše in nedosegljive lastnega izuma. Za najfinejšo izvršitev zamorem jamčiti, ker imam na razpolago najmodernejšo vrejeno delavnico, opremljeno z raznovrstnimi stroji. Za sušenje lesa imam umetno „sušilnico“ z toploto do 70° Reamurjevih, v kateri se les do skrajnosti posuši. Vsa dela so solidno in po skrajno nizkih cenah izvršena. (277-0-2)

Z odličnim spoštovanjem

Novo mesto - poleg Ženske bolnice.

Matko Malovič, mizar.

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruge v Vodnjanu. Cene za vagone po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) 1^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadrugo: (279-12-1)

Ivan Pujman, poslovođa, Dignano, Istra.

Posojilnica v Črnomlju

(stara)

registrovana z druga z neomejeno zavezo, splošno naznanja, da bode leta 1908 brez ozira na sedanje pomankanje in dražino denarja, ravno tako obrestovala, kakor dozda in sicer:

➔ Hranilne vloge po 4 1/2 % ➔

Davek od vlog plača posojilnica sama in pripiše koncem leta obresti k glavnici, brez da bi morala stranka knjižico predložiti.

Posojila dajejo se na intabulacijo pri pupilarni varnosti po 5 %, sicer po 5 1/2, na poroke in menice tudi po 5 1/2 %.

Obresti plačevati je polletno naprej in je pri posojilih na poroke in menice pri vsakem polletnem obroku tudi primeren znesek v glavnico plačati. Pri vknjiženih dolgovih se glavnica v poljubnih zneskih vrača in ako stranka pri kakem obroku ne more nič v glavnico dati, se tudi samo obresti sprejmejo.

Posojilnica oskrbuje dolžna pisma in vknjižbe tako, da plača stranka edino le koleke.

Menice uporabljajo se take, ki imajo tri leta veljavno moč.

Denarja ima posojilnica vedno veliko na razpolago in uraduje točno.

Ta posojilnica nudi vlagateljem in dolžnikom najboljše ugodnosti, zato je toplo priporočajo

(278-2-1)

Načelstvo.

Posojilnica v Črnomlju

reg. zadruga z neomejeno zavezo.

Steckenpferd-lilijsko- mlečno milo

Bergmanna & Co. Draždani in Tečín n. L.

je in ostane glasom vsak dan doših priznane najuspešnejše vseh medicinalnih mil proti jégam kakor tudi v dosego in obran tev nežn, mehke kože in rožnate polti — Dobiva se po 80 v komad v vseh lekarnah, drožerijah, parfumerijah, trgovinah mila in brivnicab. (99-25-19)

IZ HAVRA V NEWYORK

samo 6 dni

vozijo brzoparniki „francoske prekomorske družbe.“

Edina najkrajša črta.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje samo

E. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18.

(26-24-23) nasprosti znane gostilne pri „Figovcu“.

Mestna hranilnica v Novem mestu

naznanja slavnemu občinstvu, da bode vsled sklepa upravnega odbora od 12. novembra t. l. obrestovala vloge po $4\frac{1}{2}$ odstotkov, hipotečna posojila po $5\frac{1}{2}$ odstotkov in menice po 7 odstotkov in to začasno, dokler se razmere na svetovnem denarnem trgu ne predrugačijo. ■■■■■■■■ (271-0-3)

Hiša na Florjanskem trgu

v Novem mestu št. 126,

ločena od družih poslopij s prostornim vrtom, na lepem prostoru v sredini mesta se proda iz proste roke. Več se izve pri lastnici ravnotam (280-2-1)

Vpeljava domačih hranilnikov pri mestni hranilnici v Novem mestu.

Varčevati se pravi manj izdati kakor se zasluži.
Kdor varčuje, postane bogat in neodvisen.
Privarovani denar v hranilnici rase noč in dan,
delavnik in nedeljo, po letu in po zim.

Da bi za varčevanje in hranjevanje priliko imeli tudi manj imoviti prebivalci in naša mladina, uvedla je mestna hranilnica

domače hranilnike.

S to vpeljavo namerava hranilnica privaditi mladino, delavski stan in posle k varčevanju, pa tudi imovitim dati priliko za nabiranje v kakoršne koli dobre namene.

Kdor se žel hranilnika prsluževati in prihranjene tudi male svotice plodonosno naložiti, naj se zglati pri mestni hranilnici, pri kateri mora za prvo vlogo najmanj 4 krone vložiti, ktere se obrestujejo, toda kot varščina za vrnitev nepoškodovanega hranilnika pridrže — Lep kovinast hranilnik se dobi zastanj. Kar kdo vrže v hranilnik, ne more vun vzeti, ključek ima samo hranilnica.

Denar iz domačih hranilnikov sprejemajo v mestni hranilnici vsak delavni dan od 9.—12. ure, razun pondeljkov in sejmskih dni. Dvigniti pa se zamore vse delavne dni dopoldne, razun onih dni, na ktere se je kaj vložilo. Obrestuje se kakor vse druge vloge.

NOVO MESTO, dne 1. decembra 1907.

(273-0-2)

Ravnateljstvo.

Želodčne kapljice

Preje znane pod imenom
Kapljice sv. Marka,

sredstvo proti slabosti želodca, osobito proti koliki in ujedanju v želodcu in trebuhu ter proti zaprtim vetrovom. Podpira prebavo težkih, mastnih in preobilo užitih jedi.

1 duc. 4 K, 5 duc. 17 K, 10 duc. 32 K poština prosto postavljeno na vsako pošto.

Prosim, izvolite mi poslati še 12 steklenic „Želodčnih kapljic“, ktere nujno potrebujem, ker na moji osebi čudodelno delujejo. Božo Pazič, Kastel-stari. — Prosim en ducat kapljic, ker sem se pri dveh mi poslanih ducatih prepiral, da izvrstno delujejo in jih hočem tudi svojim prijateljem priporočiti. Niko Stražičič, Babino polje. — Enakih dopisov, katerih vseh tu navesti ne morem, imam veliko in so vsakemu na upogled. Te kapljice izdeluje samo gradska lekarna v Zagrebu, radi tega treba je pri naročilih sledeč natančen naslov napisati: (244-10-5)

Gradska lekarna Zagreb, poleg trga sv. Marka 48.

Ženske lase

čina proti izpadanju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnami, HAAR-PETROL za rast pomladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam **Ivan Svetec,**

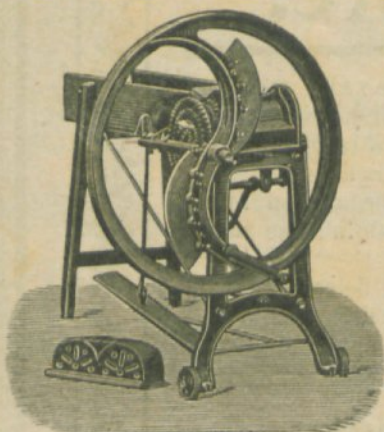
(261-24-3) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Večja svota denarja se je najdla.

Lastnik naj se oglasi v pisarni županstva občine Šmihel Stopiče. (275-3-2)

Išče se učenec

sin poštenih starišev, star 14 do 15 let, kateri ima veselje do pekarske obrti. Vstop takoj pri gosp. Mihaelu Zupančiču, pekovskemu mojstru v Toplicah št. 62 (Dolenjsko). (272-3-2)

(152-24-14)

Tovarna strojev in železolivarna K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejnalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, bencinovitih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obročev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji.

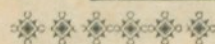
Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poština prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič,** Dunajska cesta štev. 31.

(260-12-4)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katero se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje
v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.

= Nova hiša =

z opeko krita, ki ima tri sobe, kuhinjo, klet, hleve itd., ter je pripravna za gostilno, ker leži tik ceste, je na prodaj v Cerovem logu pri Št. Jerneju. Polja je za sedem mernikov posestve in zraven spada tudi vinograd. — Natančneje pri (266-3-3) Franc Potočar-j, Gor. Stara vas, p. Št. Jernej (Dolenjsko).

Prva ljubljanska

velika žgalnica kave,

Karel Planinšek, Ljubljana, Dunajska cesta.

Električni obrat, tedaj večkrat na dan sveže žgana kava; izvrstna kakovost, najboljši aroma, krepkega okusa. Najnižje cene za posamezne vrste in za najpriznanejše zmezi. (29-12-12)

Pošiljatve od 3 kg naprej poština prosto.